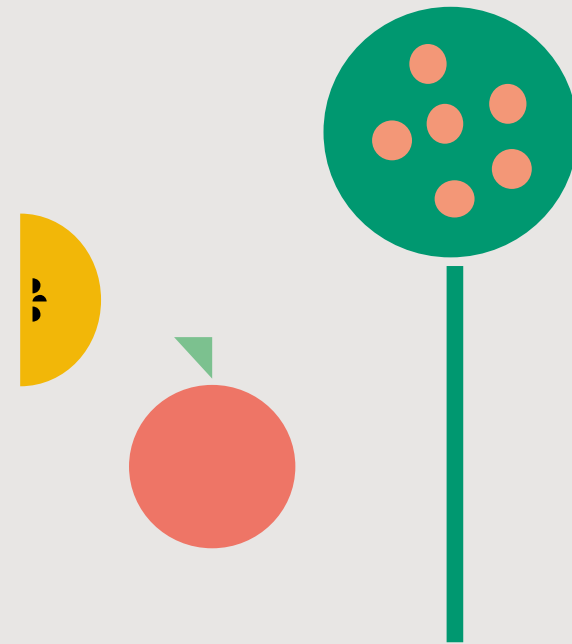

Pienet viherpeukut

-kaupunkiviljely
kestävyyskasvatuksen välineenä

Ympäristö- koulu Polku

Ympäristökoulu Polku auttaa opettajia ja muita kasvatusalan ammattilaisia matkalla kohti kestävää tulevaisuutta.

www.polkuedu.fi

Koulutuksen sisältö

- Viljely osana kestäväää ruokakasvatusta
- Viljely lasten kanssa, mistä liikkeelle
- Vinkkejä viljelyteeman käsittelyyn

Viljely osana kestäväää ruokakasvatusta

- Viljely on konkreettinen tapa opettaa monimutkaisia asioita, kuten veden- ja ravinteiden kiertoa, kasvin elinkaarta ja ruuan tuotantoa.
- Viljellessä lapsi oppii, mitä kasvi tarvitsee kasvaakseen ja miten ruoka tulee.
- Viljelyn kautta voidaan yhdistää kokonaisvaltaisesti vasun erilaisia oppimiskokonaisuuksia.
- Viljelyssä lapset oppivat tekemällä ja kaikkia aisteja hyödyntäen.
- Viljelyssä yhdistyy työ, liikunta, ulkoilu, tutkiminen ja yhdessäolo. Toimintaa voi rikastaa nivomalla mukaan muitakin oppimissisältöjä kuten taiteilua, matematiikkaa jne.

Kuva: Pixabay: congerdesign

Kaupunkiviljelyn aloitus

Tarvitset:

- Viljelylaatikon
- Multaa
- Kastelukannuja
- Siemeniä
- Istutuslapioita

Lasten kanssa viljely

Sopivia viljelykasveja:

- Salaatit
- Retiisit
- Yrtit
- Kukat
- Kurpitsat
- Tomaatit

Oletteko viljelleet
yksikössänne jotakin?
Mitä? Millaisia
kokemuksia?

Hmm..

Viljelyä toteutetaan yhdessä

- Viljely on sosiaalista ja yhteisöllistä toimintaa.
- Viljelyyn kannattaa osallistaa koko yksikkö ja lasten perheet.
- Viljelyn ympärille voi järjestää talkoita ja juhlia.
- Perheiltä voi pyytää myös lahjoituksina siemeniä tms.
- Viljelyn kautta voi kokea yhteisiä elämyksiä, kokemuksia ja tunteita.

Kuva: jvalley678/ Pixabay

Tehtävänjako viljelyssä

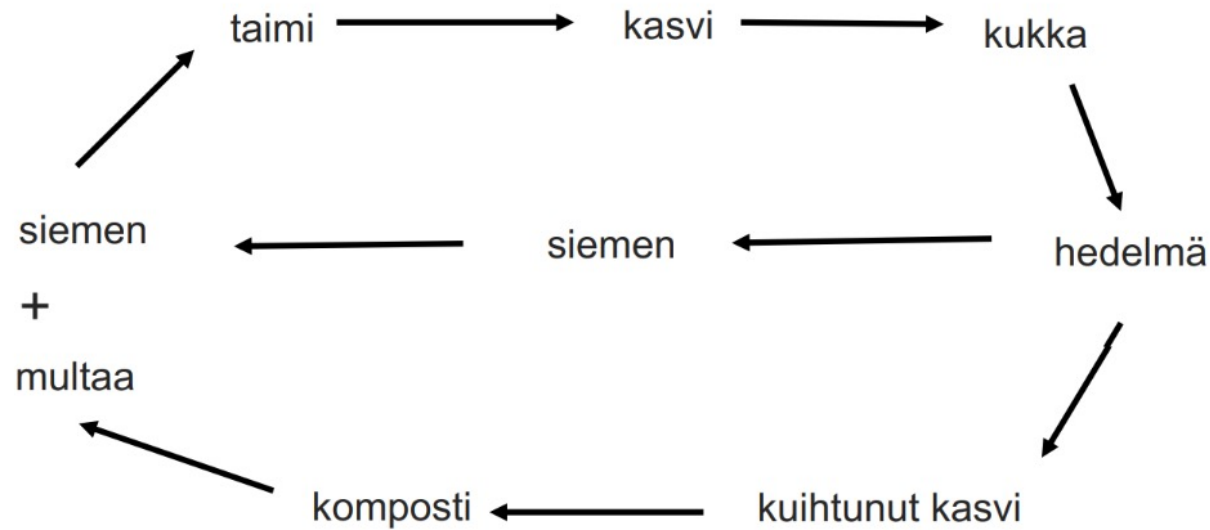
- Viljely onnistuu parhaiten, kun se on yhteinen projekti.
- Istutuslaatikoita voi jakaa esim. ryhmien kesken, jolloin jokainen ryhmä huolehtii oman laatikkonsa kitkemisestä.
- Myös istutettavia taimia tai siemeniä voi halutessaan jakaa ryhmien kesken, ettei kaikkien tarvitse tehdä kaikkea.
- Sopikaa kasteluvuoroista, erityisesti kesäaikaan.
- Jaettu sato tuo enemmän iloa kaikille!

Kuva: Heikki Kivimäki / Polku

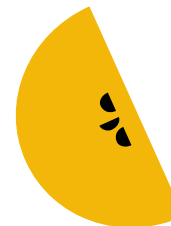
Kasvun ihme

Kasvin elinkaari:

Vinkkejä ekologiseen viljelyyn

- Viljelylaatikoita voi rakentaa vanhoista laudoista.
- Kasaa laatikon pohjalle lehtiä tai muita maatuivia kasveja, jotta ostomultaa tarvitsee vähemmän.
- Tulevina vuosina lannoita vanhaa multaa, jotta se pysyy ravinteikkaana.
- Ravinteita ja torjunta-aineita voi valmistaa itse. (Esim. nokkosvesi ja matokompostin multa.)
- Vanhan mullan kalkkipitoisuutta voi lisätä murskatuilla kananmunan kuorilla tai puun tuhkalla.

Mitä voisitte viljellä lasten kanssa?

Vinkkejä viljelyteeman käsittelyyn

- VASU: ”Ympäristökasvatus sisältää kolme ulottuvuutta: oppiminen ympäristössä, oppiminen ympäristöstä sekä toimiminen ympäristön puolesta.” (s.51)
- Viljely opettaa itsessään paljon luonnosta ja sen toiminnasta.
- Viljely voi olla myös menetelmä muiden VASUn sisältöalueiden opettamiseen.
- Viljelyn kautta voidaan tehdä myös tekoja luonnon hyväksi.

Kuva: Elena Lehtimäki / Polku

VASU ja viljely

Tutkin ja toimin ympäristössäni

- Viljely lisää ymmärrystä luonnon kiertokulusta ja toiminnasta.

Kasvan, liikun ja kehityn

- Viljely on hyvää hyötyliikuntaa ja myös hyvä keino toteuttaa ruokakasvatusta.

Ilmaisun monet muodot

- Erilaisilla ilmaisukeinoilla voi rikastuttaa ja syventää oppimista

Minä ja meidän yhteisömme

- Viljely luo ymmärrystä ruuan alkuperästä ja siitä, miten se päättyy ruokapöytiimme.

Kielten rikas maailma

- Toiminnan sanoittaminen laajentaa sanavarastoamme. Viljelyn kautta voi käsitellä myös eri kieliä ja kulttuureja.

Palloässäät -materiaali

- Ympäristökoulu Polun verkkosivuilta löytyy opetusmateriaalia Agenda 2030 YK:n Kestävän kehityksen tavoitteiden käsittelyyn lasten kanssa.
- Materiaalissa sankariryhmä Palloässäät seikkailee kestävän kehityksen tavoitteiden hengessä.
- Erityisesti tavoite 15 käsittelee luonnonmonimuotoisuutta ja ravinteiden kiertoa.

www.polkuedu.fi/palloassat

Tutkimuksellinen ote viljelyyn

- Viljelyä voi lähestyä erilaisten tutkimusten kautta.
- Kasvien kasvua ja elinkaarta voi dokumentoida piirtäen tai kuvaten siemenestä valmiiksi kasviksi.
- Voi tehdä myös kokeellisia viljelyä, jossa kasveilla on erilaiset olosuhteet.
- Viljelyyn voi liittää myös helposti erilaista laskemista, mittaamista, vertailua ja luokittelua.

Kuva: Kruscha/ Pixabay

Erilaisia siemeniä

- Kerätkää lasten kanssa erilaisia siemeniä syödyistä hedelmistä ja kotoa.
- Tulostakaa myös kuvia valmiista kasveista.
- Voitte arvuutella, mikä on minkäkin kasvin siemen.
- Osan siemenistä voi myös kasvattaa.

Tuoksubaari

- Valitkaa n. viiteen purkkiin yrttejä kasvimaalta tai kaupasta.
- Tulostakaa yhteyteen kuvat yrteistä.
- Haistelkaa ja maistelkaa yrttejä ja yhdistäkää ne oikeisiin kuviin.
- Myöhemmin voi haistella purkkeja silmät kiinni ja arvuutella, mistä yrtistä on kyse.
- Hyviä yrttejä tarkoitukseen: sitruunamelissa, ruohosipuli, persilja, tilli, timjami ja rosmariini.

Kasveja ympäri maailman

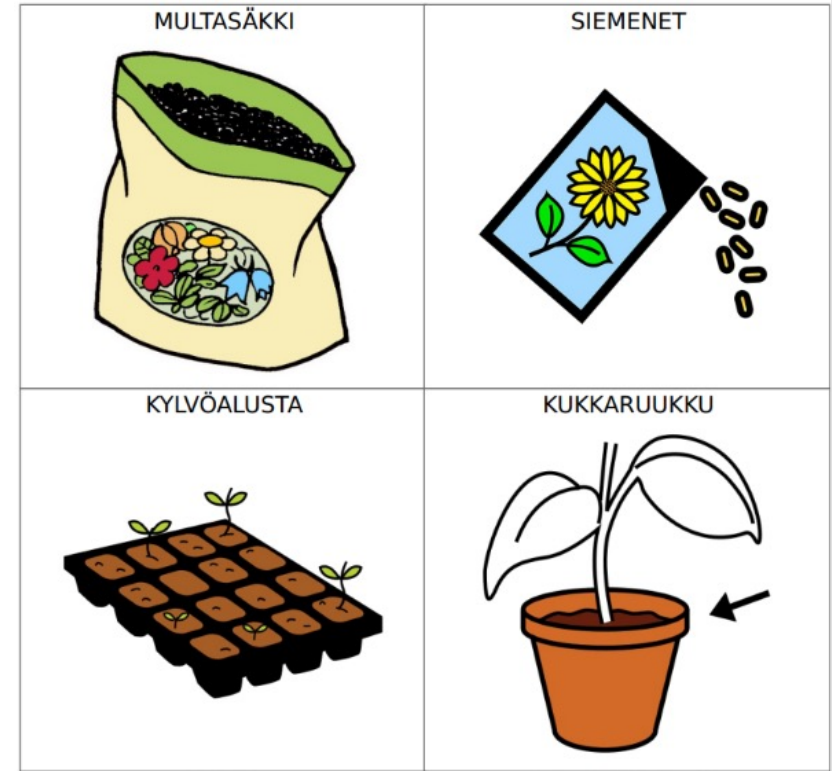

Kuva: Efraim Stochter Pixabay

- Tutustukaa lasten kanssa heille tuttuihin kasviksiin, joita viljellään muissa maissa.
- Voitte tutkia ja katsoa kartalta kasvin alkuperämaan.
- Tutkikaa, miten kasvi kasvaa ja miten sitä viljellään.
- Voidaan myös tutustua eri maista tulleiden lasten viljelykasveihin.
- Mielenkiintoisia kasveja ovat esim. banaani, kaakao ja riisi.

Viljelysanastoa

- Sanoitamme jatkuvasti toimintaamme.
- Lapset oppivat sanoja, jotka kuuluvat heidän arkeensa.
- Viljelyyn liittyvä sanasto voi olla vierasta myös suomalaisille lapsille.
- Apuna voi käyttää Papunetin kuvatukia.
- Kielen kehitystä voi rikastuttaa myös erilaisin teemaan liittyvin tarinoin, loruin ja arvoituksin.

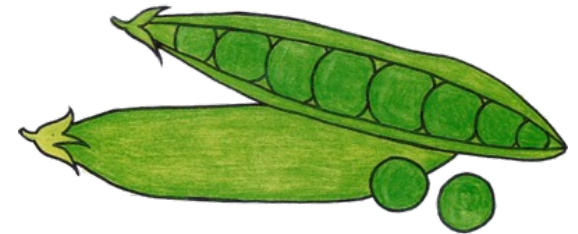
Kuvat: Papunet

Riimit ja arvoitukset

Arvoituksia:

- ”Se on oranssi juures ja siitä saa tehtyä herkullista raastetta. (PORKKANA)”

[arvoituksia-kasvikset.pdf \(vakanilmasto-opas.fi\)](https://www.vakanilmasto-opas.fi/arvoituksia-kasvikset.pdf)

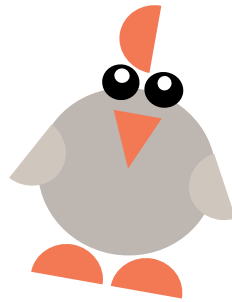
Riimejä:

- ”Jalkapallossa riemuitaan kun tulee maali, pyöreä kuin pallo on myös vaaleanvihreä...” (kaali)
- ”Hypylle toinen sana on pomppu vaan omenan lempinimi on myös... (omppu).”

Kasviksia laulaen, lorutellen ja tarinoiden

Lauluja

- *Popsi popsi porkkanaa*
- *Vihanneslaulu*
- *Peruna on pyöreä*
- *Raparperin alla*
- *Marjat, Kielinuppu*
- *Litra mansikoita, Soivan sylin laulut*
- *Marja-laulu, Hiekkalaatikkojengi*
- *Viksua ruokaa -laululeikki*

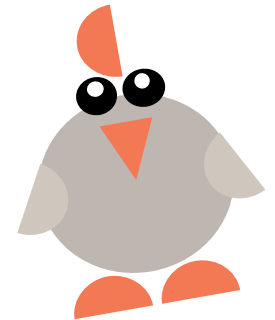

Runoja

- Marjatta Kurenniemi: *Vattumadon talo*
- Kirsi Kunnas: *Rouva Rosmariinin yrttikeitto*
- Ilpo Tiihonen: *Jees ketsuppia!*

Tarinoita

- Aleksei Tolstoi: *Jättiläismäinen nauris*
- Marjatta Kurenniemi: *Seitsemän vihreätä miestä*
- Zacharias Topelius: *Vattumato*

Taiteilua kasviksilla

- Kasveja voi käyttää mallina tai tehdä sadosta erilaisia asetelmia.
- Myös kuivatuista kukista, siemenistä jne. voi tehdä töitä.
- Kasviksilla voi myös tehdä kivoja painantatöitä.
- Pinterestistä löytyy paljon ohjeita.

Jäätaideteoksia

- Kukista saa kauniita jäätaideteoksia.
- Niillä voi koristella myös hiekkakakkuja aivan kuten oikeitakin kakkuja.
- Kukkien keräämiseen taiteiluja varten tulee olla yhdessä sovitut säännöt.

Kuva: Elena Lehtimäki / Polku

Kuva: Elena Lehtimäki / Polku

Lahjojen valmistaminen viljelyksistä ja villiyhteistä

- Itse istutetut kukat ja yrtit
- Kylpysuola (yrtteinä esim. sitruunamelissa, minttu, siankärsämä, apila ja ruusu)
- Löylytuoksu (esim. mänty ja koivu)
- Kortit, jotka on koristeltu kuivatuilla kukilla

Viljely on hyötyliikuntaa

- Viljellessä saa hyvää hyötyliikuntaa.
- Teemaa voi hyödyntää erilaisissa hipoissa ja muissa pihaleikeissä.
- Teemaa voi käsitellä myös satujumpan kautta.

Kuva: Heikki Kivimäki / Polku

Salaatti-juoksuleikki

- Leikkijät jaetaan muutamaaan ryhmään. Jokaiselle ryhmälle annetaan jonkin kasviksen nimi: esim. omenat, kurkut, porkkanat.
- Leikkiä voi helpottaa antamalla lapselle kasviksen kuva käteen.
- Leikkijät seisovat piirissä ja yksi menee keskelle seisomaan. Keskellä olijä huutaa jonkun ryhmän nimen esim. "omenat", jolloin kaikki omenat vaihtavat nopeasti keskenään paikkaa.
- Huutaja yrittää saada paikan itselleen ja tällöin ilman paikkaa jäänyt siirtyy keskelle uudeksi huutajaksi.
- Jos huutaja huutaa "salaatti", vaihtavat kaikki paikkaa. Viereiselle paikalle ei saa juosta vaan paikkaa pitää vaihtaa kauemmaksi.

Kuvitus: Chantal Romi / Polku

Soittimia ja jumppavälineitä siemenistä

Kuva: Haraamo.fi / pinterest

- Hernepusseja
- Rytmimunat
- Sadekepit

Kuva: Bharti Chandiramani / Pinterest

Viljelyllä lisää monimuotoisuutta

- Päiväkodin pihalle voi perustaa niityn ötököiden ja silmien iloksi.
- Kukkia voi istuttaa laatikkoon tai niitylle voi rajata pienen aidatun kaistaleen.
- Kannattaa viljellä tulevana kesänä kukkivia kukkia.
- Viljelyyn sopivia kukkia ovat esimerkiksi ruiskaunokki, kehäkukka, päivänkakkara ja kurkkuyrtti.
- Lähialueella voi järjestää myös vieraslajitalkoot.

Kuva: LUM3N/Pixabay

Sadonkorjuujuhlat

- Järjestäkää syksyllä juhlat satokauden juhlistamiseksi.
- Ennen sadon onnistuminen oli yhteisölle tärkeää. Meidän viljelyissämme tärkeintä on yhteinen tekeminen ja oppiminen.
- Juhlissa on pääroolissa kasvikset ja ruokatarjoilu, koristelu ja mielellään myös teeman mukainen ohjelma.
- Juhliin voi tuoda myös satokaudenkasviksia, joita ei ole itse viljelty.
- Juhlia voi järjestää eri tavoin sen mukaan riippuen juhlatarjoilujen ohjeistuksista ja määrärahoista.

Kuva: beatricedarugna/ Pixabay

A photograph of two young girls walking away from the camera on a gravel path through a lush green forest. The girl in the foreground is wearing a pink dress with a strawberry pattern and a pink hat. The girl behind her is wearing a light blue dress with a floral pattern and a pink hat. They have their arms outstretched as if enjoying the walk. The background is filled with dense green foliage and trees.

**Kiitos!
Ollaan yhteydessä!**

**Insta ja Fb:
Ympäristökoulu Polku**

www.polkuedu.fi